

Zabava v Javorniškem Rovtu

V Rovtah se je največ veselja in zabave dogajalo na Pristavi in v dvorani šole. Vaščani so okoli leta 1960 s prostovoljnimi sredstvi kupili ozkotračni kinoprojektor in si tako popestrili družabno življenje, saj so bile kinopredstave zelo obiskane. Projektor je upravljal Ivan Noč, po kolute filmov pa so hodili peš na jeseniško železniško postajo. Tam so si jih izposodili in nato vrnili. Poleg ogleda filmov so v šolski dvorani potekale še proslave in razne igre.

V domu na Pristavi so se ob sobotnih večerih in praznikih zbirali vaščani ter se zabavali ob poslušanju gramofonskih plošč in plesu. Velikokrat so se šli »rihtarja bit«, igro, ki je potekala tako, da je nekdo sede držal v naročju glavo »žrtve«. Ostali prisotni so jo zatem, eden po eden, udarjali po zadnji plati. Žrtev, ki ni mogla videti napadalca, so topli, dokler ni uganila, kdo jo je udaril. Tisti, katerega ime je uganila, pa je bil naslednji na vrsti za prejemanje udarcev. Ker pa so bili ti zelo močni ali pa bolj nežni, je bilo težko uganiti. Zato je imel marsikdo na koncu od udarcev modro zadnjico. To igro so imeli navado igrati dolgo v noč tudi ob »vahtanju« mrliča po domovih. Ob taki priliki je bilo še dosti »kvartanja«. Igre s kartami so bile »lustik, šnops in durak«.

Na Pristavi so igrali tudi nogomet, in to z žogo iz cunj, saj usnjenih v tistih časih še ni bilo. Na vprašanje, kdaj so na Jesenicah začeli igrati nogomet, vam odgovorjam: »Takrat, ko je Rovtarjem ušla žoga po bregu v dolino in je niso več dobili nazaj.« Najbolj zanimiv športni rekvizit pri mlajših fantih je bila frača, s katero so streljali na različne tarče, a najraje na izolator na električnem drogu. Fračo so izdelali iz razrezanih avtomobilskih in drugih zračnic, njena kakovost pa se je dokazovala z dometom izstreljenih predmetov. Veliko so streljali tudi z lokom. Najbolj prožen lok je bil narejen iz veje tise in špic dežnikov, ki so jih povezali v šop.

Pozimi je bila najljubša zabava sankanje na samotežnih ali navadnih saneh. Kakovost smučanja pa je bila odvisna od opreme. Sprva so smučali na smučkah, narejenih iz jesenovega lesa, ki niso imele nikakršnih robnikov oziroma »kant«. Okovje je bilo »lato kandahar langrimen«, usnjena pasova za pritrditev čevljev na smuči. Ker so bili čevlji trdo pritrjeni, je bila nevarnost zloma noge velika.

Največja športna prireditev v Javorniškem Rovtu je bil Kurirski smuk, ki je potekal od planine Seča do spomenika padlim v Medjem dolu. Ker je bilo število tekmovalcev vsako leto večje, so ga pozneje prestavili na teren Pristave.

Včasih se je na Pristavi veliko veseljačilo in popivalo. Zgodilo se je, da se je že zelo vinjen gost šel ven na klop treznit. Naslonjen na mizo je bruhal in zatem zaspal. Nenadoma pa ga je zbudilo lizanje po obrazu,

da je zagodrnjal: »Le kdo je tako prijazen, da oblizuje pokozlanega pijanca?« Nakar je zagledal oskrbnikovega psa, bernardinca Bonga, ki je pojedel kozlarijo in z dolgim jezikom v zahvalo za dobro malico še obliznil gosta po obrazu.

Če se noben fant v preteklem letu ni poročil, so po vaškem običaju »vlekli ploh«. Fantje so najprej posekali smreko, ki jo je podaril kak kmet, in jo nato z okrašenim vrhom vlekli skozi vas. Dogajanje sta spremljala veseljačenje in harmonika. Ploh (smreko) so prodali najboljšemu ponudniku, izkupiček pa zapili v gostilni, kjer je bilo veselo še dolgo v noč.

Prireditev Kurirski smuk v Medjem dolu, 60. leta 20. stoletja, last P. Zupančič

Običaj vlečenje ploha v Javorniškem Rovtu, 60. leta 20. stoletja, last P. Zupančič